
= II. évfolyam =
II. negyed = 5. szám
Szerkeszti és kiadja:
= Rudnai Győző =
MDCCCC = február 3.

Ára 40 fillér

MŰVÉSZVILÁG

5. 21.

≡ MŰVÉSZVILÁG ≡

✻ HAZAFIAS „IPAR”-KODÁS ✻ IRTA BALLANGÓ

minap újra megindult — nem tudom hányadszor — a nagy nemzeti ipar-mozgalom. Az utolsót Kossuth Lajos csinálta meg, a mait egy kegyelmes asszonynak köszönhetjük. A dolog nem tréfa. A politikusok azt mondják, hogy ez egyszer igazán a nemzet «súlyos gazdasági érdekei» forognak szóban. Helyes. Hiszen az egész nagyon egyszerű. Mától kezdve semmi külföldi holmit meg nem veszünk. Punktum. Ha minden magyar így tesz, a kérdés meg van oldva.

De hát világos: a dolgot meg kell indítani. Szervezkedni kell. Nem elég kiadni a jelszót. Gondoskodni kell róla, hogy tette váljék a Kárpátoktól az Adriáig.

Szerencsére van hozzá kész intézményünk. Ott van az Országos iparegyesület, ott van Gelléri Mór. Mi természetesebb, mint hogy ők vegyék a kezükbe a vezetést.

Ezt — dicséretes gyorsasággal — meg is tették. Össeültek és nagy lelkesedéssel kidolgozták a hadi tervet.

Lássuk a tartalmát.

1. Természetesen gyönyörű proklamáció a nemzethez. Pártoljuk a honi ipart. Egy-két garas ide-oda. Fődolog a hazafiság.

2. Felhívás a hatóságokhoz, hogy hivatalos célokra csak magyar gyártmányt vásároljanak. Beruházásoknál a pályázatokból az idegen vállalkozót zárják ki. (Ezt különben a kormányok évről-évre eddig is elrendelték.)

3. *Oda hatás*, hogy a kereskedők a külföldi iparcikkek *mellett* hazait is tartsanak raktáron.

4. Intézkedés, hogy a belföldi termelési források a forgalom számára könnyebben hozzáférhetőkké legyenek.

5. Sok, sok lelkesedés.

Mindezek — némi zajjal — meg fognak történni. Belemegyünk és mindegyikünk megteszi a magáét.

Csak azt szeretném tudni: vajjon az országos központi statisztikai hivatal odaüzent-e már a nyomdába, hogy az áruforgalmi táblázatok ólomban fekvő szedését — melyet évről-évre megőriznek, mivel kevés változtatással újra használható — sietősen szétdobják?

Ez fontos; mert ha nem történt meg, akkor már van ember, sőt magyar, a ki nem hiszi, hogy a *mozgalom* a statisztikai évkönyv adatait rövidesen fenekestül fölforgassa.

Ezt nekem jó volna tudnom; mert akkor én most kevesebb pironkodással vallanám be a saját kételkedésemet.

Úgy-e bár, arról van szó, hogy a *nagy közönség* az eszme megvalósítására egy értelemmel összefogjon. Ez, kérem, *tizennyolc millió ember*. Mert az orsz. iparegyesület tagjainak és még — mondjuk — vagy százezer újságolvasó hazafinak a részvétele bizonyára nem elégséges. Tehát a végcél az, hogy az eszme diadalra juttatása végett tizennyolc millió ember mozgósíttassék. Nem egyszerre, de minél hamarább. És a milliók minden egyes harcosa minden legcsekélyebb beszerzésnél gondoljon a nemzet kereskedelmi mérlegére, a hazára és az ő honpolgári szent kötelességeire.

Mindenekelőtt: a tizennyolc milliúnak csak a fele magyar, ez is csak némileg optimisztikus számítással. Hogy leszünk a másik felével, mely egyáltalában nincs disponálva arra, hogy a mi nemzeti érdekeinkért fölmelegedjék? Hát ha azok az ellenkező táborba gyűlnek és csak éppen a magyar terméket nem veszik? Hogy egyenlítjük ki ezt a kárt azzal a haszonnal, a mit mi csinálunk?

Föltéve, hogy mi magyarok valamennyien helyt állunk. A mihez elengedhetetlen, hogy az eszmét minden egyes magyar felfogja, átérezze és tudatosan alkalmazza. Mert ezután az a csekélység, mikor teszem a komenciós arató kaszát vesz, nem egyszerű vásár többé, hanem bonyolult politikai probléma.

Persze, erre az a felelet, hogy a népet majd kitanítjuk. Például úgy, mint a hogy arra tanítottuk, hogy a választói jogot nem pénzért kell gyakorolni, hanem hazafias meggyőződés alapján. Ezt harminc év óta olyan balsikerrel cselekedtük, hogy a tanítást éppen ez idő szerint készülünk újra kezdeni. Attól tartok, hogy mire a tanítás némi eredményt szűlné, addig a külföldi ipar szerencsésen agyonkonkurrált bennünket.

Én azt hiszem, hogy itt a mozgalom alapeszméje van elhibázva.

Mit szólnánk ahhoz a mérnökhöz, a ki a Duna folyását úgy akarná más irányba terelni, hogy odaállana a rohanó ár elé és így szólna hozzá:

— Mélyen tisztelt Duna, te sok millió cseppből alakult hatalmas folyam! Légy szives ezután abba az irányba kanyarodni, a merre az ujjammal mutatok, mert az bizony nagyon jó lesz.

Csakhogy a mérnök nem deklamál a folyamnak semmit, hanem megássa az új medret, betömi a régit és a víztömeg szépen átfordul az új irányba úgy, hogy tudomása sincs róla és nem is sejtí, hogy ezzel valami nagy agrár-politikai eszmét valósít meg.

Fiat applicatio!

Azt akarjuk, hogy a magyar fogyasztó hazai terméket vásároljon? Nagyon egyszerű. *Zárjuk el előle a külföldit*. Megveszi a magyart, akár érti a dolgot, akár nem; akár rokonszenvez az eszmével, akár nem. Csupán azért, mert — mást nem kap.

Ezt biztosabban meg lehet csinálni, mint mozgósítani a hazafiságot. Néhány ezer kereskedővel könnyebb elbánni, mint tizennyolc millió fogyasztóval. A fogyasztó elem egy szétfolyó, alaktalan tömeg. De a kereskedőket számon tartjuk, ezeket egyenként megfoghatjuk, kapacitálhatjuk, kényszeríthetjük.

Ne azt mondjuk a kereskedőnek, hogy sziveskedjék a külföldi árú *mellett* raktáron tartani magyart is. Hanem bírjuk rá arra, hogy azokból a cikkekből, a melyeket itthon is előállítunk, *kizárólag* hazai gyártmányt áruljon. De úgy, hogy a vevőnek még csak ne is szóljon róla.

Nem bánom: hivatkozzunk a kereskedővel szemben a hazafiságra is, de ne bizzunk mindent erre a szent indulatra. Úgyes ember az ilyesmitől könnyen kivágja magát.

Gondoljunk némi szelíd nyomásokra is.

Például: részesítsük pénzre felváltható állami kedvezményekben azt a kereskedőt, a ki csak magyar árút hoz forgalomba. Irassuk össze őket a kamarákkal és vezessük be valami nyilvántartásba, a melyet időnkint közlünk a hatóságokkal, hogy tudják: kiknél kell nagyobb beszerzéseket tenni.

A magyar gyárosok adjanak árkedvezményt annak a kereskedőnek, a ki abból a szakmából csak az ő terméküket árulja.

A pénzüintézetek csak annak a kereskedőnek nyissanak hitelt, a ki hazai iparcikkek terjesztését tette feladatává.

A nagy bankok csak olyan kisebb pénzüintézeteket tápláljanak pénzzel, a melyek beigazolják, hogy tőkésüket a hazai ipar és az ennek szolgálatában álló kereskedelem javára gyümölcsöztetik.

Ha mindezt egy praktikus irányú iparpolitika tetőzi be, akkor meg van ásva a meder, melyben a folyamnak, akarva, nem akarva hömpölyögnie kell.

Szinte hallom már a bankigazgatót, a ki nagyot fújva a havannájából — így bizalmaskodik velem.

— Uram, ön igen derék ember, de ismerje be, hogy az ilyesmihez nem ért. Nem baj, hiszen az ember nem tudhat mindent. Ön például nem tudja, hogy az olyan nemzeti ízű akcióba, a minőtől ön ábrándozik, csak az a pénzüintézet mehetne bele, a mely kizárólag magyar tőkére támaszkodik. Elárulom önnek, kis bohó, hogy az én részvényeim nyolcvan százaléka német és francia pénz. Nemde, ön ért engem?

A politikus megveregeti a vállamat.

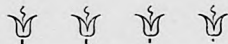
— Barátom, nem kell túllőni a célon. Lám, még sem igaz, hogy a politika olyan dolog, a mihez mindenki ért. Hagyja ön csak azt a mozgalmat mozogni. Lesz nekünk abból annyi hasznunk, a mennyire számítunk. Mennél nagyobb a lárma, annál több a haszon. A mi pedig az ipart illeti, gondoljon a mustármagra, vagy ha jobban tetszik, gondolhat az apostolokra is, a kik csak tízenketten voltak, mégis — s a többi. És ne írjon erről cikkeket, hanem ha zsiros lesz a kalapja, vegyen magyar kalapot. Higyje meg, ennél többet a haza öntől nem vár. És alkalom adtán ihatik magyar pezsgőt is. A francia úgyis drága önnek. A többit bízza ránk. Mi tudjuk, mit csinálunk. Erről meg lehet győződve.

Mind a kettőnek igaza van. Különösen az utolsónak. Nem okoskodom tovább. Várom az ipar-egyesület proklamációját és benső örömmel fogom szemlélni, hogy olvassák az emberek, csoportokba verődve, az utcasarkokon. És ha lesz rá alkalom, oda hatok, hogy mások is oda hassanak.

Főleg pedig, ha kiveri a kalapomat a zsír, nem nyugszom addig, míg hazai kalap nem ékesíti a fejemet, ha mindjárt egy koronával drágább lesz is.

Meglehet, hogy ezzel lefaragok valamit abból a boldogtalan kereskedelmi mérlegből és meglehet, hogy ez az egyedül csalhatatlan út a hazai ipar föllendülése és az ország gazdasági függetlenítése felé.

Nem hiszem ugyan, de Isten neki: megpróbálom.

MENTZEL ADOLF

==== Ceruza-rajz

KOBER =
MÜNCHEN
Vázlat IV.

I.

Lotti mellől a faluban mind férjhez mentek már a polgár lányok. Ki boltshoz, ki iparshoz, egyiknek még írnok is jutott a község házárol, szóval, ha nem is nagy rangban, de mégis csak a maga fészében rendezkedett mindegyik. A Lotti is megtehetette volna ezt, kifejlett, jól megnőtt barna lány volt, nagyon is asszonynak való, de hát neki egészen más gondolatai voltak. Azoknak a jóra való fiúknak, a kik megkivánták maguknak, azt mondta hogy nem, s a mikor ezért a barátnői, a kis polgári menyecskék megszólták, csak annyi magyarázatot adott eleinte:

— Nincs kedvem férjhez menni, lány akarok még maradni!

Ezzel nyugtatta meg az öregeket is, a kik a kis szatócsboltjukban örölgették a napjaikat, s nyugodalmassal révből szerették volna már látni és csak varrt tovább a doktornéra, a jegyzőnére, meg a patikáriusnéra.

Hanem a kis polgári menyecskék ezzel nem nyugodtak meg, s időnkint csak előkerültek a régi nótával:

— Lotti mért nem választasz már, Lotti mért nem mégysz férjhez?

Lotti végre megmondta a magáét az írnoknénak, mikor az vizitben volt nála a gerendás, alacsony szobában. Abba se hagyta a munkát, taposta tovább a gépet.

— Hát csak azért nem megyek férjhez, mert nem akarok itthon megpenészedni. Éppen csak asszony nem akarok lenni mindenáron. Surolni, vasalni, gyerekkel kinlódni! Minek az semmiért? Eleget dolgoztam már idáig is! — Aztán ugy dacosan oda vágta még: — Én bizony már csak Pestre akarok feljutni! . . .

Hát ez volt az, ami dolgozott benne. A fővárosba kíváncsozott, mert oda fönn tudta az atyafiságát jó sorban. A bátyja már ur volt, titkár egy takarékpénztárban; anyai részről egy kuzinja is ott él, s ugyancsak szűk viszonyok közül jutott bele a nagy módba; a nagybácsija meg éppen ismert név, erős pozíció. Csak nem feledkezik meg róla, hisz néha meg is fordul náluk, mikor azon a vidéken van dolga. Ugy érezte valamiképen, hogy neki is közjük kell kerülnie, hogy ő érette bizonyosan lejön valaki Budapestről . . .

Az írnoknénak ugyan nem tárta fel magát ennyire, de annak elég volt ugyis az, amit hallott. Egy kicsit bizony meg is sértődött, de nem nagyon mutatta. Hanem a véleményét nem titkolta el.

— No Lotti — mondta — te ugy látom lenézel bennünket. Én azért mégis azt kívánom, hogy találj meg a boldogságotat ugy, ahogy kívánod. Csak valahogy meg ne bánd a nagyravágásodat Lotti . . . Az isten áldjon meg lelke! . . .

Tudta azt mindjárt Lotti, hogy ez a beszélgetés nem marad titokban, s hogy olyasmit mondott ki, ami az ő falusi társaságától el fogja majd választani. De nem törődött véle. Megcsipkedték uton-utfélen, elviselte, vagy vissza vágott. De leginkább elkerülte a találkozásokat, hogy nyugta legyen. Csak varrogatott, tett-vett a ház körül sétára pedig elment messze ki a faluszélre.

Hanem ez az állapot nagyon elhuzódott, kényes, elviselhetetlen természetűvé vált. Elmult egy év, két év, már a harmadik is morzsolódott egyhangúságban. És Pest felől még sem jött a megváltás.

Egy nap beállított a szűk, vedlett boltba az Ábris. Valamiféle ágon rokon a harmadik faluból és elektrotechnikus a fővárosban. Máskor is átjött, ha egy kis szabadságon, vagy munka nélkül volt odahaza, akár csak úgy gyalogosan egy kis délutánra. Elüldögélt a boltban egy zsákon, vagy hordócskán, s bölcs elmélkedésbe merült az öreg Simonnal vagy betelepedett Lotti mellé, akinek a közelségében majd elveszett csekélyke vézna termete. Esteledvén, lassan haza távozott. Megfontolt, csöndes jellemű legényember volt, tán már harminc esztendő.

Most fekete ruhában jött, s olyasvalamiről beszélt, a mit még soha nem említett. Azt kérte, hogy adják neki a Lottit. Meg akar házasodni, s csak öt sziveli. Nyolcvan forintos állásba jutott végre, abból békességben meg lehet élni.

Az öregek csak biztatták, hogy csak szóljon Lottival, ők már csak rábizzák ezt a dolgot, a Lotti pedig azzal lepte meg őket, hogy hajlandóságot mutatott. Azzal bocsátotta el Ábrist, hogy az ajánlatát komolyba veszi, s engedje, hogy egy kissé meghányja-vesse a sorsát.

Apja, anyja hinni sem akarta.

— Annyi derék, szemrevaló kérőd után elmégy ehhez a semmi emberhez! — álmélkodott az öreg Simon.

— El: Most már nem várok! — felelte vissza keményen.

— Legalább elvisz Pestre, s nem maradok csufságra a faluban . . .

— Nem jól van ez lányom, olyan beteges a színe is az Ábrisnak — aggodalmaskodott tovább az anyja.

— Csak úgy látszik az. Majd ember lesz az én kezembem! . . .

Az öregek ráhagyták. Hát legyen úgy, ahogy ő kitervezte.

II.

Három esztendeje lakik már Lotti Budapesten, s az Ábris betegen fekszik a Csengery-utcai kis udvari lakásban. Sokat van otthon, már régóta betegeskedik, néha hetekre, hónapokra hasznavehetetlen. A Lotti ugyan megjárta, de nem történik semmi sem úgy, ahogy várta. A gazdag rokonság! . . . De rossz volt a számítása! Ugy volt, hogy az első hónapokban csak maguknak élnek egészen, de hogy haza költöztek nemsokára a zöldből a nagybácsikék, nem állhatta meg sokáig hogy ne mutatkozzék. Fölvette egy délután a gyöngyös, fekete selyem ruháját, bebujtatta az Ábrist is az ünneplőjébe és becsöngettek a Kecskeméti utcában a lépesőházba nyíló nagy úri lakásba. Jött elébük egymásután két finom kisasszony, a nagybácsi leányai, s oda voltak, hogy:

— A Lotti!

— Az Ábris!

És hozták az anyjukat, hogy:

— Itt van a Lotti, meg az Ábris.

És beszéltek nekik, hogy megkapták a meghívót, de hát az esküvőre ezért, meg ezért, de el nem mehettek. Aztán csak azon sopánkodtak, hogy a papa nincs otthon, igazgatósági ülésen elnököl. A Lotti váltig biztatta őket, hogy ne legyen gondjuk ezzel a semmisséggel:

— Hiszen nem olyan nagy baj az, eljöhötnék mi máskor is!

— No persze, persze, el is várjuk Lotti — felelte neki az elpuhult testű nagynéni és mélabús gyöngédséggel még ezt is hozzá tette: — a papa úgy is nehezelt a bátyjára, a miért ki nem hozta magukat a Svábhegyre is! . . .

Ez nagyon szép délután volt, ámbar szokatlan volt némileg a mozgás a tükrös, szőnyeges, aranyos diszű szalomban a sok vékony, kiforgatott lábú filigrán asztalka és székecske között és a fával bélelt ebédlőben. Ott uzsonnát kaptak, s mindezek után haza érve a keményített csipkefüggönyök és a Makkárt csokrok közé, Lotti mellét nagyon nyomta a fülledtség. Mert bizony csak szűk volt az ő lakásuk, különösen az ilyen bőséges kényelemmel szemben. Konyha, két szobácska. Az első holmi nappali, ebédlő, tele tömve nagy asztallal, konzollal, faragott nádszékekkel, támlás bőrdívánnyal, meg a két szekréuynyel és mosdóval, a mi a hálóból kiszorult. Abban csak a két ágy fért el hosszában, a fal mellett, a két éjjeli szekrényvel, — olyan keskeny volt. Ez nem esett éppen valami nagyon jól a Lottinak, még a gépének is alig talált helyet, de hát örült legalább a tetszetős bútornak. Gondolta, másképp lesz az később, ha a rokoní összeköttetés megteszi a magáét, s az Ábris többet keres.

Jártak is nemsokára a kuzinnál is, a ki meg a tengerpartról jött meg. Ott az nap látogatás volt lipótvárosi asszonyokkal és rosszkor történt a bemutatkozásuk. Ők maguk sem szerették így, s mikor a szecessziós frizurájú elegáns kuzin egyre csak azt hajtogatta nekik az ebédlőben:

— Ejnye be kár! . . . A vendégeim! . . . Ejnye be kár, hogy nem magam vagyok . . . — no arra azt mondták, hogy jobb alkalommal vizitelnek majd. És elmentek sétálni a városligetbe.

Fölkeresték kevéssel ezután a nagybácsit is, hogy valahogy meg ne bántásák. Otthon is találták, de valami nagy fontos munkában elmerülve a dolgozószobájában, hogy alig is lophatott el néhány percet a számukra. Csak úgy hevenyében, szórakozottan, mind akinek másutt jár a feje, foglalkozott velük.

— No eljöttetek? . . . Hát megházasodtatok? . . . Mi hír onnan hazulról? . . .

Aztán ment megint az írásai közé és rábízta őket az asszonyokra. Később is, amikor Lotti küldte az urát, hogy kérjen a főnökéhez protekciót, vagy igazítsa el ezt, amazt, megint csak olyan izgatott hirtelenséggel bánt el velük, szinte a szeme közé se nézve az embernek:

— Hát baj van Ábris! . . . No majd írunk egy vizitkártyát Ábris! . . .

Egyszóval Lotti sok mindenféle aprólékos körülményből bizonyos idő múlva arra ébredt, hogy nagyon sovány az a sugaracska, amit a gazdag atyafiság ragyogásából a maga számára remélt. Aztán különösen erősen kiérezte a különbséget, amikor sehogy sem akarták megnézni az ő kis gazdaságát és még a fiacskájára sem voltak kíváncsiak, aki hamarosan megszületett. A bátyja, a titkár, hát az be-be szólt néha, egyszer másszor elhitták vacsorára is, de annak is annyira meg volt az ő külön útja, hogy csak ritkán törhetett le róla az ő kedvükért. És így nagy vissza vonultságban éltek még a második esztendőben is. Az Ábris eljárt a gyárba, a Lotti főzött, munkálkodott, s nyár-estéken ki mentek vacsora után sétálni a gyerekekkel a körútra. Egy kis korcsmázás kettesben nagy ritkán esett csak meg.

Rágódott a Lotti szívéen már ekkor is a csalódás, a nyilvánvaló semmibevetetés, s hogy a sok vágyódás olyan nehezen megy teljesezésbe. Akkor mind ennek tetejében a második gyerek után lecsapott rá a nagy veszedelem, a mi az urában érte. Az Ábris vékony kis testében csakugyan bujkált a kórság, s egyszerre kiütött. Ágyba kellett feküdnie hirtelen, úgy fogta el egy nap a gyárban a hatalmas gyengeség. Sokáig nem dolgozhatott, a gyár támogatta egy ideig, de csak levette később a kezét róla. A Lotti pénze fölemésztdött egészen, s Ábris, miután felépült úgy, ahogy, s egy hónapig beállt újra munkába, megint összeroskad. Azontul már hiába próbálkozott, még egy hétig se bírta ki. S ez alatt Lotti abból tartotta fenn a házat, amit hazulról, s a bátyjától összekéreggetett, s egy rőföstől kapkodva összevarrogatott holmikért szerzett. Mindez kevés volt, keserves csekélység volt, s az öregek is kifogytak, a bátyja se győzte már a segítséget. Erőt vett a büszkeségén, fölment a rokonsághoz. Nem a kuzinhoz, az semmiképpen sem kellett neki, annyira érezte onnan a lenézést, hanem ment a nagybácsiókhoz. A lányok, a néni sóhajtottak rajta:

— Szegény Lotti! Neked hogy megesett! . . .

S adtak neki pénzt. Másodszor is adtak neki és ők is hozzá juttatták egy kis varráshoz. Hanem mikor újra jött, küldték a papához. Az pedig furcsákat beszélt:

— Édes fiam, nem adhatunk pénzt. Hidd meg, nem adhatunk Lotti. Nagy módban élünk, de borzasztó teher az. El se gondolnád! Aztán a két lány, tudod . . .

Hát ezt is megtudta és akkor már csak arra kérte őket, hogy ajánlják be jó házakba, tudja ő a szép varrást is. Azt megigérték.

Vett ebből az alkalomból egy erős cselédet, hogy lássa el a házat és a gyerekeket, amíg ő dolgozik, s hogy legyen aki gondoskodik a lakóról is. Mert akkor tájt jutott az is az eszébe, hogy egy kosztos könnyíthetne a sorsukon. Kaptak is szobaurnak egy kisebb igényű jogászt, aki nem átalotta, hogy az ő szobájukon járjon át a másikba, amit erre a célra átalakítottak. Kihoztak belőle egy ágyat, s bevitték helyébe a szekrényt és a mosdót. Fekete üstökű, edzett képű erdélyi fiú volt a lakó, aki nem sokat beszélt, bekérte a szobájába az ételt, de erős akaratú természetnek látszott. Nem panaszkodott semmiért, nem szólt sohasem, akármennyit is zakatolt a Lotti gépe; akármennyit is nyafogtak a gyerekek. Ő maga mentegetőzött, amiért néha éjszaka járt haza. Éjszakánként pedig mécses égett a szekrény tetején a gyerekek miatt az Ábris kedvéért, s Lotti talán rá sem érhetett arra a gondolatra, hogy nyugtalan álma közben akárhányszor lesurran telt válláról és erős karjáról a takaró, ahogy ott pihen a diványon.

Talán már arra se gondolt összefüggéssel, hogy ő rá egész terhével ráfeküdt az élet, és nincs rendjén a természetből, hogy az egészség, az eleven piros vér mellett ott hever esztendőhosszat az ágyon a senyvedés. Ez csak átvergődött akaratlanul a lelkén, azzal az elháríthatatlan eszméléssel, hogy ha már csak nyüg egy élet önmagára és tespedés más emberi férgekre, miért nem mulik el inkább egyszerre. Csak tapodta, hajtotta a gépet, rőtta tömegbe az öltéseket megnyult arccal, merev szemmel és etette a a gyerekeit, meg az urát, akár csak órára járó gépezet volna maga is.

Az Ábris pedig nem mindig volt elismeréssel azért az önfeláldozásért. Nyügösködött, indulatoskodott, mint a hogy éppen egy ilyen beteg embertől elvárható, a ki úgy érzi sokszor, hogy az egész világ bűnös az ő dolgában és senki a kötelességét ő iránta nem tudja. Hanem tudott ő hálás is lenni. Ha odakerült hozzá a felesége: hirtelen jött elérzékenyedéssel megfogta a kezét és simogatta.

— Jó asszony vagy te Lotti. Szépen bánsz te velem . . .

Egyszer, mikor már szürkült, Ábris megint kért valamit.

— Egy pohár vizet, kérlek! . . .

Lotti éppen akkor rakta össze a munkáját, s hogy nem látta sehoh az üveget, ment be érte a kis szobába. Ott még nagyobb volt a homály a sötét függöny miatt, s botorkálva

ért hátra a mosdóhoz. Már a kezében volt az üveg s csak akkor rezzent meg arra, hogy a kosztosa ott ül némán egy széken.

— Nem is tudtam, hogy itthon van Fehér úr...

S már ment is volna, ha erős karok nem fonják egyszerre, váratlanul, s vonagló tompa csóktól el nem áll a lélekzete. Még csak át sem érezhette, hogy történt mindez, csak összekeveredett benne a rémület és az életre keltett szerelmes odaadás, s csak hosszú pillanatok múlva ébredt föl ájultságából. Azt hitte, hogy az ura szólította már, egy villanásra látott még két mély tűzű szemet, és a sikoltást, a szókat, a mik ki akartak törni belőle, visszafojtva valami nesztelen dünyögésbe, kibontakozott...

Ábris fenéig kiitta a pohár vizet és megkönnyebbülten sóhajtott fel. Később lámpavilágnál megint becézgette simogatta az asszonyt.

— Sápadt vagy Lottikám, sokat töröd magadat, elpusztulsz...

— Majd csak kibirom — felelte Lotti közömbösen, s lassan félre fordította a fejét.

— Sok friss levegő kell neked, meg valami kis szórakozás. Egy kis vidámság, muzsika, a mitől feleledj...

Erre meg már semmi szava se volt az asszonynak. Akkor ment el éppen hazulról a kosztos, komolyan, csöndes köszönéssel, mint máskor. Mikor már künn volt, pattant ki csak az Ábris fejéből a kitünő idea.

— A Fehér úr tán megtenné, s elkísérne valami koncertbe...

— Ugyan, hagyjuk az ilyesmit türelmetlenkedett szinte Lotti.

De azért egy pár hét múlva, egy este felé úgy csöndesen, majdnem csak véletlenségből, vontatva megemlítette, hogy a Fehér úrnak két színházjegye akadt. Valamelyik barátja hagyta rá, s neki felkínálta az egyiket.

— Csak menj el Lottikám — sürgette az Ábris — az neked jót fog tenni.

A Lotti engedte is, hogy rábeszélje. Hat óra után lassan fel is öltözködött és elment a színházba. A Fehér úr hozta haza késő éjszaka, az Ábris külön is megköszönte a fáradozását.

Olykor-olykor az eset után többször is elment hazulról Lotti a Fehér úrral, a ki az Ábrissal is jobban megbarátkozott jövőben az ágy mellett.

III.

Egyik téli este nyolc óra után vendége akadt az Ábrinak, a mikor megint egymaga volt otthon. Egyik pajtása a gyárból, a Kovelik Péter. A gyerekek már aludtak, s a két pajtás csöndesen elbeszélgetett. A Kovelik elmondott mindent, a mi a gyárban folyik azóta, hogy az Ábris már nem jár ki, az Ábrist meg valami lelkes reménység szállotta meg:

— No én csak felkelek nemsokára, s most már erősebb leszek. Akkor ugye engem biztosan befogadnak a gyárba!

A Kovelik ráhagyta, hogy:

— Hogyne bizonynyal befogadnak...

Kis idő múlva, hogy tovább szőtték-fonták a beszélgetést a pislogó méces mellett, a Kovelik kérdezett:

— Az asszony hát nincs itthon. A dolga után jár, mi? És olyan megfontoltan ejtette ki a szót.

— Kiment egy kicsit, mert csak ilyenkor juthat lélekzethez szegény, a mikor lecsöndesedik a ház...

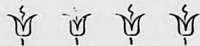
— A multkoriban láttam magam is... Este, tán tíz óra lehetett. Éppen akkor pillantottam meg, a mint befordult egy kávéházba... olyanba, a hol asszonynépség muzsikál és kuplékat adnak elő. Uri társaságban volt, két fényes cylinder járt mellette...

— Az egyik a mi jogász kosztosunk, a Fehér úr. Derék ember jól összeszokott velünk. A másik valami kollégája lehetett...

Jól megnéztem az asszonyt Ábris, mert azt gondoltam, hátha tévedés. De a villamos fényességben, a mi az ajtóban fölülről ráesett, egészen megismertem... Te Ábris, szemre való, mutatós asszony a te feleséged...

— Tudom én azt! — mondta a kis összeszáradt ember ott az ágyban valami felvillanó büszkeséggel a kiegészített szemében. — Most már sokkal jobb a színe, hogy többet jár ki. És a mi fő, még hozzá olyan szelíd, olyan türelmes hozzám. Csupa szív...

Kívülről kulcs csikorgott, a két ember elhallgatott. A Lotti jött meg fátyolos kalapban, kurta prémes kabátkában, a mi simán feszült a formás derekára. Összehúzta a szemét, mikor a vendéget meglátta. Fehér úr jött a nyomában cylinderben. A Kovelik hirtelen nagyon megijedt, hogy milyen késő van már, s lesütött szemmel csak úgy sebtiben dadogva valami köszönést, osonva ment ki a házból...

≡ PÁSZTORTÜZ ≡

A száraz galy a szikrát ropogva szórja szét,
Távol harangzúgásnak hallgatjuk halk neszét.
Körülünk mély sötétség, csendes, kihalt a táj,
Csak nagy ritkán rian fel a nyugvó birkanyáj.

A Tisza is nyugalmas, szellő se lengi át,
Most húzza át a révész utolszor csolnakát.
Még egy lövés a parton, egy tompa zuhanás,
S közénk ül zsákmányával az utolsó vadász.

A vén juhászt hallgatjuk, az öreg számadót:
Hogy foly a falu sorja? Bírják-e az adót?
Sikerült-e a termés, takarmány lesz-e sok?
S húségesek-e erre a lányok, asszonyok?

A vén juhász a szóval nem volt fukar nagyon:
«Szegény határ ez, kérem, kevés itt a vagyon!
Az egy báró, a gazdám, avval oszt' vége van,
Nem élhet a magyar most nyugodtan, gondtalan!»

A németet okolta. Aztán elhallgatott.
A hamvadó parázsra száraz rózsét rakott.
Kialvó pipájára égő üszköt kapart,
S köhintett egyet-kettőt, mert szólni akart:

«Hogy hű-e itt az asszony? Hát hű-e valahol?!
Kevésbe múlt, hogy engem viszontlát az akol!
Mit ér! Az ifjuságom rabság volt, elveszett!...
Most gondolkozhatok már egy rongy élet felett...»

De sohase bántam meg! Megölném újra is!
Asszony, ha még oly rút is, egyforma, mind hamis!
Felállt egy sóhaj nélkül; rendbeszedte magát
S az akoltól köszöntött: nyugalmas jójczakát...

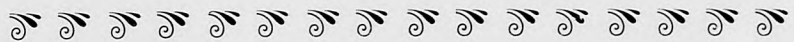
... Jó éjszakát! ... Indulunk. Végsőt lobbant a tűz.
Utunkra fényt a holdnak kelő sugára tűz.
S hogy megyünk szótlán, némán, mind-mind azon mereng,
Hogy csapodár az asszony, — csak egy hú: a mienk!

BALLA MIKLÓS.

76

AZ ELSŐ * IRTA VÉRTESY GYULA

Kifestett arcú, kétes eleganciával öltözött hölgy szólított meg az utcán.

— Pál úr! Barna Pál úr!

Neveken szólított, hát ismernie kellett valahonnan; de én teljességgel nem tudtam ismerős vonásokat fedezni fel a vastagon bemázolt közönséges arcban, melyről szinte lerítt, hogy tulajdonosa viharos napokat élt már át, a nyomorúságok s a szenvedélyek viharos napjait. Szeme körül a festéken is rizsporon át is látszóttak a mély, egymást keresztező fekete ráncok, az éjszakázások, a koplalások és a szenvedélyes gyönyörök nyilvánvaló jelei.

S a szemek tekintete is olyan bágyadt, olyan törött volt, a minő tekinteteket a halálra hajszolt, agyonfárasztott állatok szemében látunk néha.

De most, a mint velem beszélt, mintha a vizenyős tekinteten át valami kis meleg fény is cikázott volna ki:

— Nem ismer? Én vagyok Dalnoki Piroska!

— Hogyne ismerném! No lám, lám, ilyen véletlen találkozás! Igazán örülök!

Konvencionális hazugságokból áll az egész élet

JÓZSA KÁROLY
DREZDA

==== Plakát-vázlat

s úgyszólván minden lépten-nyomon hazugságot parancsol az udvariasság.

Hogy mondhattam volna meg ennek a szegénynek is, hogy bizony ha nem mondja meg a nevét én sohasem ismertem volna meg, és azt is, hogy árulhattam volna el, hogy a Koronaherceg-utcán, fényes nappal, pláne délben, mikor az egész Budapest itt sétál, restelem a vele való találkozást s egyáltalán nem örülök neki.

De ő, úgy látszott legalább, annál őszintébben örült:

– Csakhogy látom édes Pál úr vagy Pál! Nem is tudom, merhetem-e így szólítani? A régi jogon édes. Ha ugyan még emlékezik erre?

– Hogyne emlékezném?

– Óh azok édes idők voltak! Nekem örökre feledhetlenek!

A hangjába igyekezett valami bizalmaskodó, kedveskedő árnyalatot vegyíteni. Affektált, drámai szende hang volt; betanult, modoros, ízléstelen. Legalább most úgy hallottam! Pedig valaha megesküdtem volna rá, hogy ez a világ legbájosabb hangja.

Úgy látszik ő is észrevette, hogy hatástalanul csicsereg és panaszkodva, nagyot sóhajtva mondta:

– Nem törődik már maga, a maga kis barátnőjével! Persze, mint hallom, gazdag ember, kítűnő ügyvédi irodája van, hát vége a régi ismeretségnek. Pedig annyi mondanivalóm lenne! S úgy el tudnánk beszélgetni a multról! Arról az édes, drága, szép multról. De persze nem itt az utcán. Hol lakik édes?

No hiszen, csak az kellene – gondoltam magamban – hogy hozzám jöjjön! Majd adna a feleségem! Különben az irodába jöhetne? De nem, mégsem.

– Ne féljen, nem alkalmatlankodom – mondta megsértődve hosszas hallgatásom miatt – isten önnel.

– Tudja mit? Vacsorázzunk együtt ma este.

– Nagyon szívesen. Hol?

Valami kis budai vendéglőt mondtam neki.

– Persze, máshová restelne velem együtt jönni? De ott, bízik benne, hogy nem látják meg.

Bizony ezt eltalálta, hanem szerencsére kivágtam magam.

– Csalódik Piroska! Azért akarok odamenni, mert emlékezzék csak vissza, valaha, mikor Budán játszott a szinkörben, előadás után mindég oda jártunk vacsorázni.

– Csakugyan! Milyen kedves ember, hogy most is emlékezik erre! És én még azt hittem, hogy magának már nincs is szíve. Megölte a jó-mód, a gazdagság! Bocsásson meg, bocsásson meg édes Pál úr! Ott leszek! Most pedig sietek a színházi ügynökhöz. Virágvasárnaptól megint elszerződtem. Mert most nem játszottam már majd egy éve. Nagy ostobaságot követtem el! No de este majd elmondom! Pá édes, pá!

Mikor már jó messzire elhaladt, magasra emelve kopott szoknyáját, mely alól kilátszott a félretaposott sarkú cügos cipő – akkor jutott csak az eszembe, hogy ostobaságot követtem el.

Mi az ördögnek megyek én vacsorázni ezzel a kopott vén dámával? El is határoztam, hogy nem megyek és kiverem a fejemből ezt az egész találkozást.

De nem sikerült. Mert lassanként benépesült a lelkem az ifjúkori emlékek hangulatával.

Az első szerelem ragyogó tavaszát juttatta az eszembe ez a kopott, vénülő színésznőcske. Lehet különben, hogy már akkor is, mikor én halálosan szerelmes voltam belé, ő már akkor is ilyen kopott, gyűrött arcú volt, telemázolt festékekkel s csak én láttam bájolónak, ifjúnak, üdének, a legszebbnek, a legkivánatosabbnak ezen a világon.

Tizennyolc éves voltam akkor! S szívünkben a tizennyolc év varázsával, az érintetlen ifjúság tavaszával, hogy ne látnánk a legszebbnek és a legkivánatosabbnak azt, a kit imádunk!

Varázslatos, rózsaszín ködben úszó, örökre eltűnt édes, szép hangulatok keltek életre a lelkemben, míg halkán mondogattam magamban azt a nevet, mely valaha a legnagyobb gyönyörűséget jelentette nekem.

— Piroska! Édes Piroska!

S lázasan, kipirult arccal ismételtettem e nevet, talán úgy mint hajdan, a szegényes, kis harmademeleti diákszobában, irogatva hozzá a szerelmes leveleket s az átkozottul rossz szerelmes verseket.

Az első, a kit bohó, ifjú szívünk tiszta, erős lángolásával megszerettünk! Nem lehet azt elfelejteni! S ha az alak emléke el is mosódik a lelkünkben, de az érzések emléke él talán örökké. S a névre, melyért először dobogott, mindég hangosabban dobog a szívünk, valahányszor csak meghalljuk a drága, kedves nevet!

Eszembe jut a mult minden kedves emléke.

Az ártatlan, tiszta, becsületes idyllek! Azóta hány-szor kacagtam együgyűségemen, mikor eszembe jutott, hogy az én kis ideálomnak, a kire én úgy néztem, mint valami szentre, már akkoriban is meg mint később hallottam az előtt is, volt egy rakás, nálam kevésbbé szent és kevésbbé ostoba udvarlója.

De most tudja isten, nem tudtam kacagni. Sőt hitetlenkedni is kezdtem. Hátha mindenki hazudott, a ki őt rágalmazta s csak ő mondott igazat, mikor esküdözött, hogy egyedül engem szeret. Hátha az ő lelkében is tiszta, becsületes szerelem élt?

Emlékeztem az első csókjára! Az elsőre és utolsóra!

Az első szerelmes csók, azokról az ajkáról, melyekre úgy néztem, mint valami szentséges oltárára a tiszta, szüzi szerelemnek! Csodálatos összesége egyesül ebben a csókban a legtisztább költészetnek és a legforróbb szenvedélynek. Annak az ifjú tiszta szenvedélynek, mely lángolva csap

fel a fiatal szívből s ragyog, fénylik, mint a legtisztább láng, minden salak, minden aljas vágy nélkül.

Örökre elmult édes szép idők emléke, melyeken rajta ragyog az ifjúság bűbajos zománca. Ime, hogy kiforgat egész valómból csak az emlékezés is ezekre a szép napokra. Mintha nem is én lennék az a komoly, tekintélyes úr, a ki más-kor szóba sem állna efféle hölgygyel! Olyan boldos diáknak érzem magamat, mint a minő akkor voltam! Régi dalok jutnak az eszembe, melyeket vele együtt dudolgtunk hajdanában; a fülemben cseng az ő akkori kedves nótája. S egyszerre csak azon veszem magam észre, hogy dudolgatni kezdem:

Lehullott a rezgő nyárfa
Aranyszínű virága . . .

Valjon meg van e még kedves, csengő, hangja?

Magam előtt látom, úgy mint akkor sokszor láttam. A diván sarkában fekszik összehúzódom, mint valami kis fekete macska. A haja a szemébe lóg s ez a rendetlen frizura valami végtelenül bájos, kacér s mégis gyermekes kifejezést kölcsönöz az arcának. Én előtte térdelek, ő bele-mélyeszteti a kezét a hajamba (akkor még selymes és dús volt s a homlokom nem szaladt fel a tarkóimig) s míg simogatja a fejemet, majd szeliden az arcomat, halkán dudolgtatja a dalt, majd abbahagyja s mélyen a szemembe nézve kérdi: — Szeret, szeret?

Látom őt úgy, olyannak, a minőnek akkor láttam. Hallom a hangját, az akkori hangját, azt a hangot, mely átjárta a szívemet, a lelkemet s a szoba üres homályából kiérezem szeme reám tapadó tekintetének lángoló sugárzását.

Belepik a lelkem lassanként bűbajos emlékei, zománkos hangulatai az én első, gyerekes, naiv szerelmi idyllemnek. S a leányt, a kire akkor talán csak elvesztem ébredező szívem kincseit, a visszaemlékezések fényében olyannak lá-

KOBER MÜNCHEN

Vázlat II.

tom, mint akkor: tisztának, jónak, szüziesnek, szerelmesnek . . .

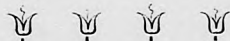
Hagy lássam mindég ilyenek! Legalább maradjon meg így az én tavaszom napsugaras emléke! Nem akarom most látni! Se most, se többé soha. Megírtam neki a levelet, beletettem egy bankjegyet, miután látszott szegényen, hogy rosszul mehet a dolga és elküldtem a vendéglőbe, a hol reám várakozott.

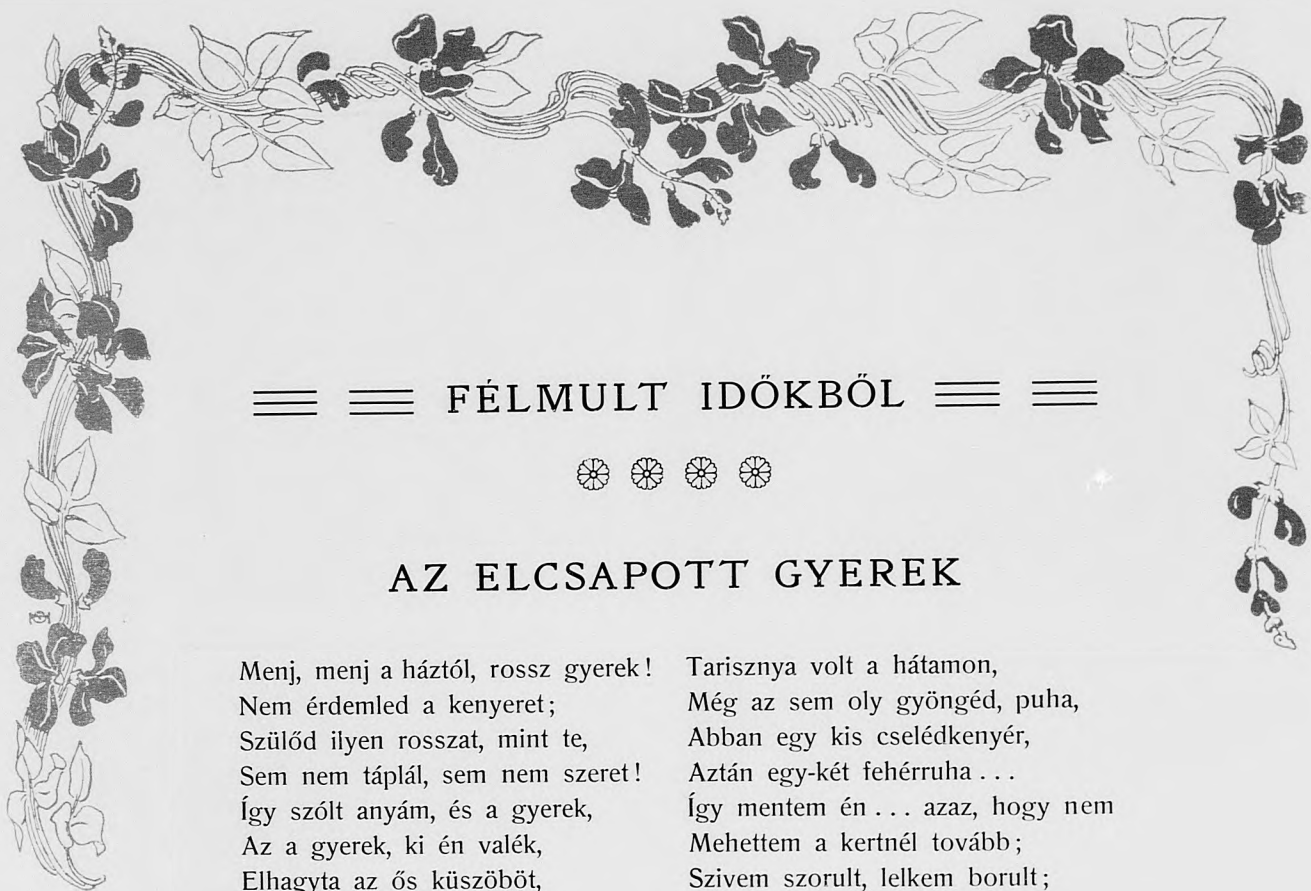
Jobb ez így! Minek töltenék vele egy kínos, szomorú estét, minek látnám színről-színre az én egykori oltárom romjait? Minek rontaná el, her-

vadt, kifestett ajkának csókja, minden édes emléket annak a régi, annak az első csóknak?

Hagy maradjon ő az emlékemben mindég olyanak, a minőnek akkor láttam! Hiszen az embernek olyan kevés tiszta emléke van, mire való lenne azt is beszennyezni?

Nem akarlak többé látni! Mert azt akarom, hogy megmaradj nekem tiszta, fehér alaknak, s kedves képed az első szerelem verőfényétől körülvéve hintsen fényt az utamra, mely egyre ridegebb lesz, mennél mélyebben megy bele az ember az élet sötét erdejébe. . . .

≡ ≡ FÉLMULT IDŐKBŐL ≡ ≡

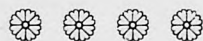

AZ ELCSAPOTT GYEREK

Menj, menj a háztól, rossz gyerek!	Tarisznya volt a hátamon,
Nem érdemled a kenyeret;	Még az sem oly gyöngéd, puha,
Szülőd ilyen rosszat, mint te,	Abban egy kis cselédkenyér,
Sem nem táplál, sem nem szeret!	Aztán egy-két fehérruha . . .
Így szólt anyám, és a gyerek,	Így mentem én . . . azaz, hogy nem
Az a gyerek, ki én valék,	Mehettem a kertnél tovább;
Elhagyta az ős küszöböt,	Szivem szorult, lelkem borult;
Bár csípősen csapott a lég.	Meg-megbotolt a gyöngé láb.

S egy perc alatt nyakán függtem . . .
 Mért voltál rossz? — mondotta — lásd!
 De már itten zokogva sirt,
 Hogy én tettem a fogadást;
 Apám pedig mosolygva szólt:
 No már meg ez is kesereg!
 Most azt szeretném tudni: hogy —
 Hogy melyik a nagyobb gyerek?

PÁJER ANTAL.

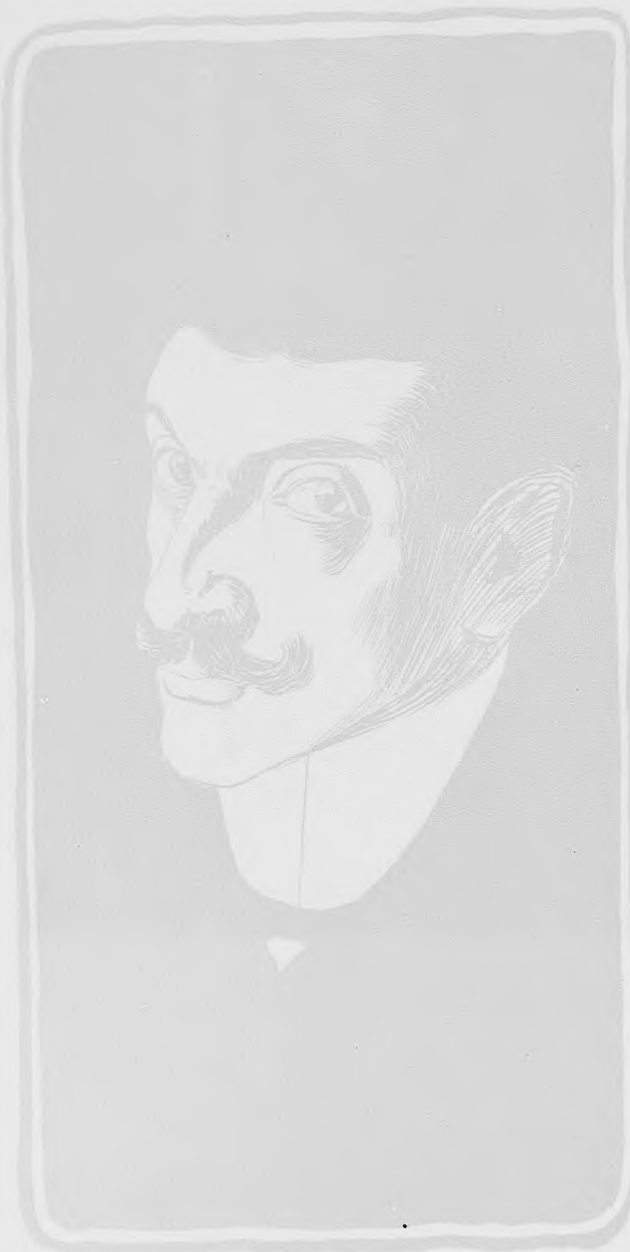

75

VIRÁGOK KÖZT

JÓZSA =
KÁROLY

== Saját
társkép

JÓZSA KÁROLY

1892

A HOGY ÉN ÉRZEM * IRTA ALTENBERG PÉTER

FLIRT.

Ruhája halvány-zöld volt, mint a rózsabogárkáké, s a lecsipkedett rózsaszirmokat odaadta gavallérjának, hogy egye meg őket.

«Ambrózia — — —» mondotta a gavallér.

Később mindig egyedül ült. Halvány-zöld ruhája úgy csillámlott, miként a foszfor. Nagy csendesen csipkedte le a rózsaszirmokat, de senkinek sem adta oda, hogy egye meg őket.

Egy köncsepp hullott ruhájára.

De senkisem mondotta rá: «Nektár!»

KÉT ASSZONY-POÉTA.

Egy anya költeménye gyermeke bölcsőjénél:
«Itt pihensz, te szívem ereje és gyengesége,
tisza boldogságom és sötét rettegésem — —.»

Egy anya költeménye gyermeke bölcsőjénél:
«bs bs bs — — —.»

HÁROM ÚR-ASSZONY.

Egy úr-asszony így szólt egyszer fiatal zongoratanítónőjéhez: «Kisasszony, kivételesen három forinttal fizetem meg ezt az óráját — — —!»

«Szépen köszönöm», mondotta a kisasszony.

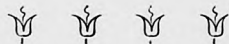
Egy úr-asszony így szólt egyszer fiatal zongoratanítónőjéhez: »Tudja mit?! Tegezzük egymást — — —.»

«Milyen jó ön — — milyen jó is vagy te», mondotta a kisasszony.

Egy úr-asszony így szólt egyszer fiatal zongoratanítónőjéhez: «Kisasszony, 'bizonyos' napokon nem kell eljönnie. Úgy tekintem majd, mintha adott volna órát — — —.»

A kisasszony mitsem szólott, csak némán lehajtotta fejét, s így fejezte ki háláját.

Ford. *Fridrik.*

A VAK PANASZA * IRTA
HENCKELL KÁROLY ≡

Te, a kinek öröm az élete,
Mondd, hogy a mező mákkal van tele;
A veres mákmező... örül, nevet...
...Éjem örök... Ösvényem pusztá lett. —
Igaz, az embert sok bú érheti,
Az *én* szívem! — mi fájna már *neki*?!
Vakon bolyongok napfényes mezőn;
Eltűnt nyomokon járok szenvedőn...
Álmom a nap — kinyujtom a kezem,
De a homály határt szab énnekem...
Ringatni mákvirágot, ez a vágyam,
Arany napfényben úszni hosszan, lágyan! —
A mult felém vet halvány sugarat,
Szememnek vágya: látni, megmaradt
S hogy érzem, mily dicsőn ragyog a fény:
Búsan megyek az éjszakába én...
Ösmérem Istent — útjai setétek —
Áldásom, átkom: a halál, enyészet.

RUDNAI GVŐZŐ.

Midőn Sägebrecht gróf hat év előtt meg-
nősült, már nem volt a mai gyerekek közül
való. Feje erősen megkopaszodott és foga
sem volt túlságos bőviben. Mindamellett
gyönyörű fiatal nejét őszintén szerette. Boldog-
ságához csak egy körülmény hiányzott: nem volt
gyermekük s úgy látszott, hogy a sors őt
szemelte ki törzséből az utolsóknak. Elég vagyonos
volt ahhoz, hogy Európa összes orvostekintélyei-
nek véleményét kérje ez ügyben, s hogy azok
tanácsára feleségét a legdrágább fürdőhelyekre
utazzassa. Mindhiába.

E miatt elborult egyébként víg kedélye, kétel-
kedni kezdett az Istenben, s a világban, végül
pedig belemerült a spiritizmusba. Madame Bla-
vatzky, a híres médium egyik üléséről sem hiány-
zott. Barátságosan érintkezett az elköltözött hősök
szellemével, s Napoleon szellemével egyenesen
tegeződött. Egyik ilyen ülésen Pythia szellemét
idézték fel. Egy rekedt harmónium hangjainál
eleinte csak elmosódva, majd sokkal tisztábban
emelkedett ki a sötét tér közepéről a magas
háromláb. Ambrozia-szerű gőzök keringtek a lég-
ben. Nagyot dörgött, s Pythia, a delphibeli jósnő
megjelent. Sägebrecht gróf tudtára adta néki bá-
natát és tanácsát kérte. Sári hangon felelte a jósnő:
«Tudd meg, óh halandó, hogy azonnal gyermeke
születik hitvesednek, mihelyt valami bűncselek-
ményt fogsz elkövetni!»

Nagy volt az öröm Sägebrecht házában, bár az
örvendetes eseményhez fűzött előfeltétel nagyon
mérséklőleg hatott. Mit használt a gróf úrnak a
törzsfentartó, ha becsstelen nevet hagy rá örökül.
«Hiszen nem kell annak mindjárt rablógyilkosság-
nak lennie» — jegyezte meg a grófné — «nem

volna talán elegendő valami apró kis tolvajság?»
De a gróf bánatosan csóválta kopasz fejét. Azután
sorjába vette a büntető kódexből az összes bűn-
cselekményeket. Ezt elvégezvén, arra az ered-
ményre jutott, hogy a felségsértés az a bűncse-
lekmény, mely még a legkevésbé szennyezi be
nevét. Minden esetre ugyan ez is nagyon csúnya
dolog, s ő, mint volt huszártiszt, keményen meg-
járja majd vele. De nem volt más választása —
Pythiával nem lehetett alkudozni.

Oda lépett a legelső sarki rendőrhöz és piron-
kodva valami felségsértést sugott a fülébe. A
rendőr azt hitte, hogy valami pityókos emberrel
van dolga, kutyába se vette azt a kijelentést, s
felszólította, hogy menjen az útjára. De a gróf
erősebb hangon ismételte szavait. S mikor a
rendőr mégsem akarta ezeket tudomásul venni, s
egyszerűen háttal fordított, Sägebrecht gróftól iga-
zán elfutotta a méreg. Szenvedélyes természete
elragadta és teli tüdővel, durva szavakkal olyan
felségsértést hallatott, hogy a rendőr fülig pirult,
s kénytelen volt őt letartóztatni.

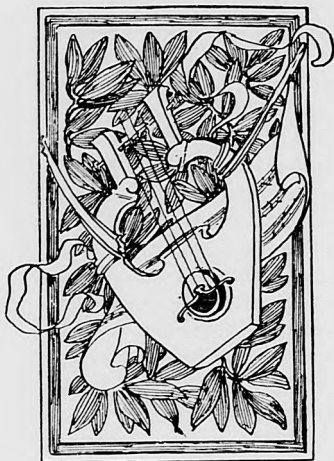
Két évi fogházra ítélték. Ilyen kemény bünte-
tésre nem gondoltak, s a grófné vigasztalan volt.

Végre letelt a büntetés, s a gróf lefogyva és
haloványan tért vissza házába: «Csak arra vagyok
kiváncsi, vajjon teljesült-e Pythia ígérete?» ez volt
az első gondolat, mely agyában felmerült. És íme,
házának küszöbén diadalmasan tartotta elébe
a grófné törzsének fentartóját. A gróf öröme leír-
hatatlan volt. «Ez egy igazi Sägebrecht», kiáltott
fel nagy büszkén. Es a hasonlatosság valóban
félreismerhetetlen volt: fogatlan száj, kopasz fej,
huszárlábak — egészen az apja!

Kober München

— Vázlat I. —

SZÍNHÁZ

MAGYAR SZÍNHÁZ

NEW-YORK SZÉPE. Igazán hihetetlen, hogy manapság milyen ostobaságokkal lehet a közönséget elbolondítani! Eddig legfeljebb a pikantéria hatott, a franciák szellemes, de ép oly sikamlós ötletei, melyeknek mindig valami erkölestelen ízük volt, de legalább birtak annyi szellemességgel, hogy az ember kedélyére kellemesen hatottak. De ez a finom pikantéria se esábitja többé a publikumot. Annyira belefáradt már a modern darabokba, hogy a szemenszedett léhaságokból nem követel magának részt és hogy ezt a legszellemebbben bebizonyítsa: diadala juttatja a legszellemtelenebb darabot, a mit a világon csak valaha összeírtak. Mert miben rejlik a szellem? A párbeszédnek ügyes és frappans felhasználásában; a mese érdekes szövésében. De semmiesetre se abban, hogy a színpadon a hölgyek, a kórista-lányok milyen közvetlen ügyességgel tudják fodros szoknyájukat jóval a bokán túlemelni. A pikantériának ez a fajtája legfeljebb az orfeumokban lehet otthonos és idézhet elő egy kis vihart a kopaszodó gekkerek között. A pikantériának csak akkor van helye s csak abban az esetben lehet akceptálni, ha szellemes, a szellemességért sok mindent megbocsátunk. A Magyar színház legújabb dadája azonban minden egyéb, csak szellemes nem. Aztán, ha legalább helyzeteket tudna teremteni az írója! Mintha igazán a legügyetlenebb *színiügyészhez* fordult volna a zeneszerző, csak hogy bájos muzsikáját annál jobban érvényre juttassa. Pedig nagyon csalódott. A zene csak akkor szép, fenséges és lebilincselő, ha a szöveggel harmonizálni képes. A szöveg a zene, a zene a szöveg. A kettőt operettekben elválasztva, olyan formán, hogy a szöveg abszolút messzeségben marad a zenétől — elképzelné se lehet. Pedig a darab muzsikája megérdemelte volna, hogy hálásabb szöveget nyerjen vala. Úgy látszik

az angol operette korszaka hamarosan le fog tűnni, ha már ilyen rövid idő alatt is a mostani operettehez hasonló torz dolgokat szül. Mert a *New-York Szépe* se operette, se énekes színmű, mert egyáltalán nem darab. Hanem a táncok, felvonulások, a groteszk csoportosulások, balettek tarka összevisszasága minden alap híján. A cselekvény, a melyet a szerző a darab elején még valahogyan be igyekezett vezetni a társaságba, csakhamar megszökött ebből a bolondos kényszerhelyzetből. Az emberek jönnek-mennek. Beleszeretnek egymásba, de a következő pillanatban már megbánják s egy más valakibe szeretnek. És ez így megy szünes-szüntelen és a közönség *élvez!* Hallatlan! Az ember gondolkodóba esik. Ha ez így tovább tart, úgy rövid időn belül a színházban cirkusz-programmot élvezhetünk végig, s a cirkuszban gyönyörködhetünk a legromantikusabb operettekben. E sajnálatos körülmény bizonyítja, hogy az *angol operette*, új irányával, alig hogy ki, már le is járta magát. Ezzel az ostoba bolondsággal nem lehet a közönséget tartósabban becsapni. A színház még nem orfeum. Ezt tudnia kell minden direktornak. Persze ott, hol direktor nincs, ott aztán ilyen fejtelenségek uralkodnak. Pedig mint említettem a zenéje nagyon kedves; behízogó keringők, ropogós indulók váltakoznak a darab folyamán s nem lehet elvitatni, hogy az ügyes rendezés nem egyet pótol, a mit a *szellemtelen szerző* kifelejtett. Legjobb is lett volna talán, ha az egészet kifelejté. Hisz utóvégre a színházban olykor kivételképpen a koncertet is meg lehet hallgatni.

A szereplők elég jól *táncollak*. Azok, a kik játszottak, jobb-részt a lábukkal játszottak s a szoknya fodros habossága nem akarta elnyelni a finom női idomokat. Sokaknak beteljesülhetett a vágya. A kik a női tagoknak súlykülönbségét megszerették volna állapítani, a premiéren megtehették a *szemükkel*. A szem igen gyakran a legjobb mérleg. Soha annyi meztelen női láb, dekoletált váll! Istenem! Mint hírlik az összes nős szabók legközelebb beállanak a sztrájkba. Megrendelésük olyan *kevés*, hogy nem tudnak dolgozni a színházak számára.

A darab sikert aratott. Azt bizonyítaná a tömérdek taps, vagy mi? . . . *Rózsa Lilinek* sok híve akadt. És nem lehet elvitatni a kisasszonytól, hogy kedves, gracióz megjelenésével kellemesen hatott. Tánca tele volt tüzzel, temperamentummal. Mostani szereplésével bebizonyította, hogy ő is azok közé tartozik, a kik miatt a szabó-sztrájk beállt. *Ledovsky* Gizella, mint időszerű cukorbaba jól festett s vannak, kik bizonyítják, hogy nagyon édes volt. Hangja finoman és erőteljesen csengett. Ő volt az egyedüli, a ki mértéket tudott tartani, s a ki szerepét nem el-, de megjátszotta. A címszerepet *Inkey* elpróbálta. A próba csak félig sikerült. Játéka kezdetleges, roppant színtelen. Ez nem primadonna-vér. Halvér. Talán, ha Verne ír majd egy operettet, a kisasszony akkor megint aktuálisá vál-

hatik. *Ráthonyi* fess volt. *Sziklay* mókázott. *Rózsahegy*i brilliorozott. Fütty-kupléja óriási derültséget keltett. Egyáltalán a férfiak közül alig akadott egy-kettő, kinek nem lett volna jó dolga: folyton ölekezett a lányokkal, vagy csókolózott, a mint épen a zene hangulatot adott rá. A valcer az ölelésre, az induló a csókra csábította.

A kiállítás nagyon szép volt. Kár ezeket a díszleteket *rögtön* nem értékesíteni más darabban.

A fordítás elég jó. A prózáján úgy látszik sokat önkényeskedtek. A verseket *Makai*, a megszokott bravurral írta meg. A ritmusz, a rímek olyanok, hogy nem is valók egy ilyen ostobaságba. Sokkal poetikusabb minden versszak, semhogy a New-York szépe igazán megérdemelné. *Klakör.*

IRODALOM

† SCHVARCZ GYULA. *Curtius* Ernő a nagy archaeologus még él, pedig már nyolcvanhat esztendő, legnagyobb ellenfele, *Schvarcz* Gyula szerdán halt meg hatvanegyesztendő korában. Termékenységük és működési terük ugyanegy, de fegyvereik mások. *Curtius* a régimódi dsidával. *Schvarcz* Gyula Uchátius ágyúkkal küzdött. *Curtius* felfogását még életében *Schvarcz* Gyula, *Busolt*, *Holm* ingatták meg, *Schvarcz* Gyula örökét dr. *Nerrlich*, *Lange*, *Gneist* *Rudolf* és egész Nyugat-európa tudományos világa éltetik tovább. A *British Museum*ban épp oly jól ismerik a nevét, mint az *Institutban*. Elnevezték a görög történelem *Mommsen*jének A legelőkelőbb külföldi folyóiratok hónapokon át foglalkoztak egy-egy megjelenő munkájával. *Schrattenthal* könyvet írt *Hypolitte Taine und Julius Schvarcz* címen, párhuzamot vonván kettejük között.

Nálunk csak *Schvarcz* Gyula volt ő, a szobatudós, a ki polgári foglalkozására egyideig képviselő, azóta egyetemi tanár. Példája azoknak a nagy magyar férfiaknak, a kiknek a magyar voltát mi magyarok titkoljuk, mert nem becsüljük meg őket és nem csinálunk reklámot nekik, ha ők haragszanak is érte. Mert nem igaz az, hogy a jó bornak nem kell cégér. Hirdetni kell, hogy ki, hol árulja. *Schvarcz* Gyulán kívül elhalálzásának szomorú alkalmából hadd mutassunk még egy-két titkos nagy emberünkre. Ott van *Fodor* *István*, a villanyos társaság igazgatója, a kinek a nevére — melyet magyar ujságban én sose láttam — egy német mérnök tanított meg. Ott van *Sajó* *Károly*, a külföld egyik legelsőrangú rovar-tani tekintélye. Nemrég *Olaszországba* kérték szakértőnek. A hódát az ő utasításai szerint tenyésztik a *Rajna* mentén. *Lotz* *Károly* művészetét, *Wlassics* *Gyula* tudományát is jobban ismerik külföldön, mint nálunk.

De a legigazibb nagy ember mindez élők között a halott volt. Hatvannyolc önálló nagy munka vallja őt szerzőjének. Néhány hónapja jelent meg nagy görög történelme, egyelőre magyarul. Egy éven belül minden modern nyelvre le lesz fordítva. Ő maga öt nyelven írta munkáit. Készen van kéziratban a rómaiak története, a mely a görög történelemhez hasonló nagyszabású munka. Mint tanár szórakozott, szigorú, de igazságos volt. Mint képviselő szorgalmas és lelkiismeretes. Mint ember vallásos, a ki misét, ha csak lehetett, el nem mulasztott, Mint társalgó, szellemes és szeretetreméltó. De kis körben érvényesült, mert szerette a meghitt társaságot és a magányt. Soha nem ünnepeztette magát, pedig ezer alkalma lett volna reá. Merem állítani, hogy a magyar kulturának nincs olyan alapvető munkása, a minő ő volt. Névtelen reformok, a melyeknek szerzőjét nem ismerjük, az ő agyából pattantak ki. Hogy néhányat említsünk: a földművelésügyi minisztérium különválasztása a kereskedelemügyiétől, a főrendiház modern átalakítása, progresszív jövedelmi adó, országos gimnáziumi tornaversenyek és az életre való nagy eszmék egész serege.

Ez az élet az ő élete. Férfimunka volt.

—ber.

KÉT KÖTET. KRUDY GYULA, A VIG EMBER BÜS MESÉI. MÉRY KÁROLY, TOLONGÁSBAN. Alig két éve, hogy egy fiatal író a lapok hasábjain tünt fel néhány érdekes és meglepően egyéni novelláival. Egy egészen új hang uralkodott azokban az apró, többnyire borongó rajzokban. Valami szokatlan melankólia húzódott keresztül minden során. És ez a fiatal író, *Krudy* *Gyula* volt, ki ma már második kötetével lép a nagyközönség ítélőszéke elé. Első könyve, „*Ifjuság*” felkötötte mindazok érdeklődését, kik *Krudy* irodalmi pályafutását kezdettől fogva éber szemmel kísérték. A kötet néhány jeles novellát tartalmazott s dacára különös, mondhatnám extravagáns egyéniségének, bizalmat keltett irodalmi működése iránt. És most, hogy az írónak megjelent a második kötet, bátran állíthatjuk, hogy *Krudy* talentuma mind szélesebben kezd kibontakozni a sablonos szürkeségből és nagy markans vonásokkal jelöli meg határvonalait. A ki a *Vig ember büs meséiből* hozzánk szól az egy igazi *póéta-lélek*, ki merő véletlenből prózaírónak született. A gondolatoknak olyan bő forrása leledzik *Krudy*ban, hogy akármit mond, mindig találó, jellemző szavakban fejezi ki. A novellák tele vannak finom árnyalatokkal, a legélesebben körvonalozott lélektani fluidummal, mely minden alakjában bőségesen csörgedez. És eme kiváló előnyök mellett *Krudy* még azzal is büszkélkedhetik, hogy a novellairás terén nem keresi a külföldi sallangolást, a franciák hatásának módszerét, a németek szívreható vízenyősségét, de keresi a magyar motívumokat, keresi a nemzeti jelleget és meg is találja. Tősgyökeres magyar szellem plántálta be magát *Krudy* minden novellájába. Úgy stílusban, mint kivitelben a szerző magyar maradt. Az

maradt a meseszövében, a fordulatokban, a jellemzésben. Egy eredeti írói lélek hangulataiba ringatjuk magunkat, ha Krudy legújabb könyvét figyelmesen elolvassuk. Egyik darabja szebb a másikánál. Végig élvezetes mindenik novellája. A ki a mai kozmopolita iránytól megcsömörlött, szerezze meg Krudy legújabb novelláit s legalább érezni fogja, hogy tiszta és élvezhető a magyar poézis is.

Ellenkezője Krudynak Méry Károly. Ő verseket ír. Aforizmákat is. Az is szóeska azonban csak véletlenül került oda. Mert jóformán *csak* olyanokat találunk. A szerelmi költeményekkel szerző nagyon mostohán bánt. Igaz, hogy ilyenkor nem is tud elég közvetlen lenni, nem elég egyéni, de mindenesetre igen szellemes. Minden sora akció, a melyre rögtön következik a reakció. Az életnek igaz megfigyelése, a mai társadalom nem egy léhasága, kinövése képezi tárgya anyagát, a honnan találó megjegyzéseit előszedegeti. Szerinte

A nagy világ egy zuga sem üres,
A természet gazdátlan mitse hagy,
Magának minden tartalmat keres —
Hát ne csodáld, hogy *öntelt* némely agy.

És még számtalan ilyen éles, de szellemes megkritizálása társadalmunknak található Méry kötetében. Prózája, mely a kötetet bevezeti gyöngébb, bár ott is találunk néhány találos megjegyzést. A könyvek közül az első kapható Légrády testvérknél, a másik a Budapesti Hírlap kiadóhivatalában.

—us.

MOZAIK

SZÓ, SZÓ, CSAK SZÓ. Délafrikában egyre verik az angolokat és a parlament most szóval akar győzni. Viktória királynő hivatkozik az ő jó angoljainak az áldozatkészségére és ennek kétségtelenül meglesz a hatása is. A nagykereskedők csekket fognak kiállítani, az utcai koldús pennyjét fogja áldozni a haza oltárára és befejezésül elmenesztik a jó öreg Salisburyt. Aztán mindenki azt fogja hinni, hogy Anglia győzött. Pedig az elesett sok ezer katonának a vére meghazudtolja azt a véleményt és módosul a régi közmondás is, hogy a háborúhoz csak pénz kell. Ész is kell ahhoz, az pedig nincs meg sem a bőbeszédű szónokokban, sem a vitéz tábornokban, a kik már azt sem tudják, melyik a *jobb* és melyik a baloldal. Ha majd vége lesz a háborúnak, Anglia is meggyőződik arról, hogy kalmárszellemmel csak ellenszenvet lehet kelteni az egész világon, a tábornok urak a régi kipróbált módszer szerint egy lábukra *szénát*, a másikra *szalmát* köttetnek és helyrehozzák azt a mulasztást, a mely miatt most egy világbirodalom bomlása készül.

—mpl—

A MÓCSAI EMBERKINZÁS ügyében a győri kir. ítélőtábla *leszállította* a főgonosztevők büntetését. A győri táblabíró urak úgy vélik, hogy *ezzel* az enyhe ítélettel tartoztak Magyarország reputációjának. Félő, hogy ezután a mócsai *teázási* módszer el fog terjedni szép hazánk egyéb részeiben is és hogy a vádlottak úgy tanulják a havanna szivarok és a vegyes külföldiek (2 darab 5 krajcár) közti különbséget, az *égy szivart* az orruk alá fogják dörzsölni. Még mindig több nálunk egy emberbőrbe bujtatott, de állatnak beillő szolgabíró, mint az állatnak nevezett, de igazi ember.

—mpl—

AZ ANTI-ALKOHOLISTÁK KÁVÉHÁZA. Ez a legújabb vívmánya Budapest fő- és székvárosának. Ottan van a Bajnok-utcában. Magam nem láttam, de a kik már voltak ottan, nagyon jóízű dolgokat mesélgetnek. Ujságok nincsenek, hanem helyettük nagy csomó erkölcsnemesítő olvasmány, a falakon képek, melyek a korcsmárosok arany-életét és áldozatainak, a szegény alkoholistáknak a pusztulását symbolizálják. — Most már nem tudom, vajjon igazán annyi-e nálunk az alkoholista, hogy már külön kávéházat kellett számukra nyitni, vagy pedig csak új címet kerestek-e a kávéházba járásra?

Egyébként úgy hírlík, hogy ellensúlyozásul nemsokára megnyílik az alkoholisták vendéglője, a hol halálbüntetés terhe alatt tiltják el a piccolót, az uzsonna kávé, és a Wellington kapucinert habbal vagy hab nélkül. Előkelő művészeink már nagyban dolgoznak a falfestményeken, melyek a kávé idegizgató, kofalkodásra csábító, epés vén asszonyokat nevelő hatását fogja elrettentő példákban ábrázolni, s ellentétbe állítani azzal a jól eső érzéssel, melyet az Engel féle borok vagy a habzó sör élvezete kelt az emberben.

—iki—

SZECESSZIÓS INTERVIEW. A *Reichswehr* című bécsi ujság politikai riportere meg akart interviewolni a búr-angol háborúról egy előkelő államférfiút, a kinek a külpolitikában döntő a szava. Az interview azért maradt szándék, mert az előkelő államférfiú a legfontosabb kérdésekre a bécsi szecesszionisták kiállításán szerzett impresszióival válaszolt. Az előkelő államférfiú ötlete föltétlenül jó, de a Reichswehr munkatársa csúfos kudarcot vallott. Az eset veleje ott van, hogy a Reichswehr munkatársa kudarcát ostobaságszerű őszinteséggel, komoly képpel leközi.

Ha ebben az irányban haladunk, így képzeljük a jövő interviewjeit.

Ujságíró (félénken): Alázatos szolgája, kegyelmes uram!

A diplomata (jóakarátulag): Jó napot, jó napot.

Ujságíró (kissé önértetesebben): Bocsanat, hogy Exellen-ciad drága perceit igénybe venni merészlem, de a közérdek szolgálatában . . . a nemzet tájékoztatására . . .

A diplomata (nyugtalanul): Nos?

Ujságíró (ünnepélyesen): Kérem véleményét Törökországnak az európai hatalmak között leendő felosztásáról.

A diplomata (hivatásának eleget teendő diplomatikusan mosolyog. Fontoskodva): Hát kérem... (Félre:) Felelni nem tudok, nem is szabad. Hogy mégis megdicsérjen a lapjában, anekdotát mondok neki (Fenhargon): Hogy a dolgot történeti világításba helyezzem, el kell mondanom egy érdekes esetet, mely egykor anyai nagybátyámmal történt. Csecsemő korától fogva erős rokonérzéssel viseltetem a prémes kabátok iránt télen és Madrid városa iránt nyáron.

Ujságíró (a buzgó jegyző arefintoraival jegyez.)

A diplomata: Ne jegyezze kérem le, úgyszólván megjegyzni magának. Egyik nyáron nagybátyám két barátja fölkerelkedett, hogy meglátogassa Madridban.

Ujságíró (az előrelátó böles hangján): És ugyebár már akkor Madridban beszéltek Törökországnak az európai hatalmak között leendő felosztásáról?

A diplomata (a megjegyzést ignorálva folytatja): Párisból indultak. Indulás napján tréfából sürgönyöztek a madridi kapitánysághoz...

Ujságíró (az elbeszélést magyarázva): Talán a volt madridi főkapitány lesz Európa kirendelt törökországi kormányzója?

A diplomata: ... hogy nagybátyám álnevet használ és körözött szélhámos. Hiába szabadkozott, rögtön letartóztatták. De hogy megbosszulja magát, kijelentette, hogy aznap este két ilyen és ilyen külsejű úrnak látszó férfi érkezik Madridba. Azok cinkostársai. Nagybátyám két barátját le is tartóztatták, őt pedig egy előkelő ismerőse kiszabadította a csávából.

Ujságíró (szemtelenül): Kegyelmes uram! Mi lehet a monarchia állásfoglalása a mondott külpolitikai változás után?

A diplomata (rá sem hallgat): Igen, igen. Őket aztán nagy kegyesen nagybátyám húzta ki a hinárból.

Ujságíró: Pompás, kolosszális egy eset. Adalék Exellenciád családjának történetéhez. De kegyeskednék valamit mondani a jelenlegi külpolitikai helyzetről is?

A diplomata: Az elmondott esetből levonhatja ama konzekvenciákat, a melyek engem politikai pályafutásomon vezérelnek.

Ujságíró (eltávozik): Ajánlom magam, kegyelmes uram.

A diplomata (magában morogva): Ha még egyszer jön, a bibliát kezdem neki felelni: Kezdetben teremté az Isten az eget és a földet...

BON GRIVOT DE GRANDCOURT. Szörnyen előkelő hangzású név, az ember alig tudja egy szuszra kimondani. S tulajdonosa mégsem restel meglopni egy szegény idegen író embert, hogy pályadíjat nyerjen munkájával. Különben az sem lehetetlen, hogy használni akart vele. Talán éppen olyan alaposan ismeri viszonyainkat, a hogy Gárdonyi Gézának,

a megplagizált írónak a novelláját, s tudta, hogy ezzel a stiklijével hiresebb embert csinál Gárdonyiból, mint összes pompásnál pompásabb történeti. Hja, mi a fő? — a reklám. — *dr*—

KÁRTYA-HISTÓRIA. Együtt volt a négyes kompániánk, Keeskés, Gergely, Kunczák meg én. Vigan játszottuk a whistet és Kunczák «grand»-ot jelentett. Keeskés játszott ki. Utána következett volna Kunczák. De Kunczák nem adta rá a lapját.

— Kunczák, te következel!

De Kunczák még sem moccan. Én türelmetlenül forgolódtam a helyemen és nagyban szorongattam a disznómat. De Kunczák csak nem vágta ki a blattját.

— Kunczák!

Még mindig nem.

— Az ördögbe is, Kunczák, játszáls már!

De Kunczák csak nyugodtan ült a helyén, s fülét sem mozdította. S midőn közelebb hajoltunk hozzá, észrevettük, hogy a fickó elköltözött az árnyékvilágból. S ez volt az ő szerencséje, mert lapjai után ítélve, egyetlenegy ütést sem tudott volna csinálni.

Pfiff.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K-b. S-a. Verseit megkaptuk. Az egyiket talán majd felhasználjuk. Lyraja, úgy látszik, tisztulni kezd. Ha így halad, csakhamar eléri azt a fokot, hogy igazán komolyan vegyék. Csak vigyázzon, nehogy a modern költők lapossága őnt is hatalmába kerítse. Az olyan vers, mint az *Egy alkalmi költemény* se vers, se költemény, egyáltalán semmi. A Metamorfózis még a legjobb s ha egyszer helyünk engedi, le fogjuk közzélni.

Sz-y. I-f. Avant-ja inkább hátrálás. Megriadt, mielőtt még kezünkbe került volna. Hasznavehetetlen.

P-y. P-r. Verseit átolvastuk. Találtunk is benne olyan nyomokat, melyek tehetségre vallanak. De egyelőre még sokat kell dolgoznia, hogy ízlése megfínomodjék.

B-a. L-s. A kritikát nem állják meg. Közölhetetlenek.

Weisz István. Sajnos, rajzait nem használhatjuk. Nem a mi lapunkba való. Nagyon kezdetlegesek. A lap nívója jóval magasabb, semhogy ilyen dolgokat felhasználhatnánk.

M-o. S-or. Novellája jó. Legközelebb jönni fog.

STEFÁNIA ARC-
CRÉMET

használjon **Nagysád**, mely a világ legjobb crème. —
Egy elegáns doboz crème ára 1 korona.

Kapható Budapesten a feltalálónál: **RÉVÉSZ**
ÖDÖN, v. cs. és kir. gyógyszerésznél **Csengery-**
utca 26., továbbá a „Hunnia” Erzsébet-körút 56.
és dr. Egger Vánczi-körút 17. sz. a. gyógyszerárakban.

HÁZASULANDÓKNAK VALÓ TANÁCSOK

IRTA MARCEL PRÉVOST

Köztök sokan, igaz, veszedelemére vannak a férjöknek, mert gyöngédségek nem mindig talál kielégítésre az első választásnál; de hát mit tesz az? Kell szeretnünk ezeket a kecses madárkákat, a melyek oly kevéssé teremtvék a mi érzelgős éghajlatunk hús légmérsékletére. A ritkák között is ők a legritkábbak.

Igy, kedves Emile, most már ismeri a fiatal leánynak azt a három fajtáját, a kik közül választania kell az olyan legénynek, mint a milyen maga.

Most már csak az van hátra, hogy eláruljam, mint kell az ügyes madarásznak megfognia az ilyen madárkát, a mikor eléje kerül.

Clairette.

PHILIBERTE.

A ki házasodni akar, mint maga, kedves Emile, annak előbb tanulmányoznia kellene a fiatal leánynak lélektanát. Nem elég azt tudnunk, hogy az új követelmények új képességekkel bíró lelket teremtettek. Azzal sem érne sokat, ha az első pillantásra felismerné a ritka madarat, azt a kecses csodát, a melyet a multkor «fehér hollónak» nevezünk, A kérőre nézve az a legfontosabb, mint viselkedjék a fiatal leánynyal szemben, a mikor már elhatározta, hogy feleségül veszi.

Atyám idejében, de még az én időmben is, nagyon egyszerű volt a dolog.

Felkeresték a fiatal hölgy szüleit, vagy a mi még jobb, kifürkészte őket valamely közös öreg barát. Ha a szülők megadták beleegyezésüket, gondoskodtak már arról is, hogy a fiatalok találkozzanak; és a két család szeme előtt a leány kifejtette ártatlan báját; felszolgált a teát, zongorázott és elénekelt egy románcot.

Kihirdették őket; két lény, a ki alig ismerte egymást egy pár lett és sejtelve sem volt az egyiknek arról, milyen a másiknak a lelke. És többnyire mégis nagyon boldogok voltak. Az együttélésben megtanulták megérteni egymást és a megszokásból — végül — szerelem lett.

Magyarázza ezt, a hogy akarja. A módszer kissé furcsa, de eredményre vezetett. Az emberi intézmények között nem mindig azok a legjobbak a gyakorlatban, a melyek jók az elméletben. A legbecsületesebb bírák, a kikkel Franciaország valaha bírt, pénzen vették hivatalukat, a mi pedig ellenére van minden jognak és szokásnak.

Azért mégse higgye, kedves barátom, hogy a régi módszert, a melylyel apáink oly szerencsések voltak, alkalmazhatná a mi modern leányainknál is.

Azelőtt nem volt éppen nagy szerencsétlenség, ha az ember megházasodott, a nélkül, hogy a felesége szívét ismerte volna. Ez a szív önmagát sem ismerte még — nem ismerte a szenvedélyeket és ha azok később kifejlődtek is, csupán csak a férj volt érte felelős.

Mondtam már. Minden megváltozott. A mai fiatal leány éppúgy egyéniség mint ön. Megvan a határozott jelleme, bizonyos ízlése és szilárd életcélja.

Ha azt hiszi, hogy gondolatait üres könyv lapjaira írja, ez balga remény, a melyről akarva-nem-akarva le kell tennie.

Az ám üres könyv! Ellenkezőleg! Sűrűn tele van az írva utolsó soráig s örülhet, ha még annyi helye marad, hogy némi javításokat eszközölhet a helyesírásban és írásjelekben.

Mindenekelőtt azt kísértse meg, hogy olvasson benne.

Fájdalom, de azt a látszólag erkölestelen tanácsot kell adnom, hogy ezt csak titokban tegye! Ne kívánja, hogy kölcsön adják magának a könyvet; azt se próbálja meg, hogy a tulajdonos nő beleegyezésével lapozzon benne; összecsapják majd az orra előtt, vagy ügyesen odacsempésznek egy igénytelen példányt, a melynek az igazihoz semmi köze, vagy legalább is kitépik az illető oldalokat.

Játsza a merész farkas szerepét, a mely ellopja a bárányt; legyen okos kém, a ki lopva nyitja

fel a könyvet és időnkint elolvassa az érdekes oldalokat.

A lelkifurdalás itt igazán gyermekség lenne! Maga egyszerűen olyan eljárást alkalmaz, a mely a béke idején éppen nem finom, de a háború menti és megengedi azt. Az eladó leány és a kérő között, megvan a háború. Nem sért olyan titkokat, a melyeket tiszteletben kellene tartania, csak megakadályozza azt, hogy megcsalják.

«De hogyan tudhatnám meg a valót? kérde tőlem. Hogy lehet kifürkészni azt a szűzi lelket, a mely rejtőzik és a hazugság köpenyében burkolódik?»

Kedves Emile, jegyezze meg magának: az olyan emberi lénynek, a kiknek a szilárd jellemük, csak kivételesen őszinték, a mikor közlékenyekké válnak. Őszinték ők példának okáért, a mikor nagy fájdalmat éreznek, ha haragosak, ha félnek, vagy valamely heves szenvedély gyötri őket.

A modern leány kész jellem, csak kivételesen őszinte és csak akkor igaz — épúgy maga vagy én — a mikor valamely szenvedély arra készíti, hogy meggondolatlanul beszéljen vagy cselekedjék. Hogy a modernleány megismerhesse, a «szenvedély állapotában», kell, hogy azt lássa. Ez a tanács magyarázatra szorul, ugy-e? Távol van tőlem, barátom, azt kívánni magától, hogy tépje le a rózsának leveleit; — a mi fiatal leányaink legtöbbje legalább még érintetlen! Ne kísértse meg, hogy megfoszsa ártatlanságától, vagy csak érintse is azt.

Ne adjon a társadalomnak még több ilyen szerencsétlen felemás teremtményeket, a kik ártatlanság, szeméremérzet nélkül, csak egy gyöngye lélektani ismertető jelben hasonlítanak az ártatlan leányokhoz.

Ne csábítson el leányokat! Komoly dolgokról van itt szó és komolyan kell beszélnem rólok.

Azelőtt nem vettek el asszonyt szerelemből, de idővel magukba szerették azt. Ma előbb meg kell szerettetni magát a leánynyal, hogy kifürkészhesse a szívét; — ha megtetszik ez a szív, vegye hát feleségül.

Látja, kedves Emile, mint egyezik meg egymással mindaz, a mit mondtam és mint illik egyik részecske a másikhöz.

A modern leány gondolkozott az élet szükségletei felől és elhatározta, hogy a jövőjét, lehetőleg becsületesen, a szerelemre építi.

«A szerelemmel» támadják a férfit, a ki nélkülözhetetlen az ő társadalmi állásukra nézve és — hogy egyenlő fegyverrel küzdhessen, kénytelen-ségből maga is «szerelemmel» védekezik. A védekezés rendesen nagyon békés dolog, azért hát támadjon, de «szerelemmel».

Térjünk át a praktikus részletekre, barátom! Lássuk, mint kell hozzáfogni, hogy az illető fiatal leányt, a ki magának tetszik, «szenvedélyes állapotba» juttassa.

Legelsőnek tudnia kell azt, ezer más hódítás könnyebb, mint a fiatal leányé, legyen az modern vagy sem.

Vannak férfiak, a kik mindig csak vereséget szenvedtek; a kiket minden kísérletüknél elutasítottak, kinevettek és rászedtek. Kérőként állanak a fiatal leányok elé. Talán kapnak is feleséget; egy azonban bizonyos: szeretni sohasem fogják őket és tíz közül kilencet bizonyosan megcsal a felesége.

Bátran állapítom meg a következő szabályt, a melyet minden kérőnek meg kellene szívlelnie.

A leány sohasem szereti szenvedélyesen azt a férfit, a kít eleitől fogva kérőnek ismert.

Nos, kedves barátom, ne mutassa a házassulandó férfi nevetséges képét, sőt, hangoztassa gyakran, milyen ellensége a házasságnak. Éppenséggel ne restelkedjék időnkint megjelenni nem egészen ismeretlen hölgyekkel az olyan helyeken, a hol a fiatal leányok a félvilág hölgyeivel találkozhatnak — tehát mindenütt. Ha végre eléggé megerősítést nyert megrögzött agglegénységének a híre, akkor már, a siker némi reményében, megkezdheti titkos tanulmányozását annak, a kít jövődöbeli nevének választott.

Hogy kell vele szemben viselkednie!?

Azt hiszem megért engem, ha azt mondom: (de az előbb említett szigorú korlátozással) tegyen úgy, mintha a kedvesévé akarná tenni.

(Folyt. köv.)

